

IV. Stát jsme my

Vývoj regionálního uspořádání

„Cílem reformy územní veřejné správy bylo především uplatnění decentralizace, dekoncentrace a subsidiarity a v této souvislosti i změna nevyhovujícího územně správního uspořádání.“

V roce 2002 byla legislativně realizována II. fáze reformy veřejné správy, jejímž cílem bylo nové uspořádání státní správy na mikroregionální úrovni. Z praktického hlediska šlo především o zrušení okresních úřadů a přenos jejich působnosti na jiné orgány veřejné správy, zejména na nově vytvořené obce s rozšířenou působností.

Zákonodárstvím vztahujícím se k II. fázi reformy veřejné správy byla současně organizačně dovršena reforma územní veřejné správy na všech vyšších úrovních. V tomto smyslu je vhodné podat stručný přehled jak východisek a základních vývojových souvislostí dosavadní reformy územní veřejné správy, tak nejdůležitějších kroků, které byly v této oblasti učiněny přímo v roce 2002.

Základní východiska reformy územní veřejné správy

Reforma územní veřejné správy vychází z obecných principů reformy veřejné správy v současných evropských podmínkách, jakými jsou především zvýšení demokratických prvků ve veřejné správě, přiblížení se k požadavkům právního státu zdokonalením tvorby a aplikace práva ve veřejné správě, zlepšení správní kultury a etiky, zvýšení efektivnosti správních procesů, zvýšení účinnosti kontrolních mechanismů a přizpůsobení veřejné správy požadavkům vyplývajícím z evropských integračních procesů.

Uvedené principy se vztahují k systému veřejné správy vcelku a budou moci být plně uplatněny teprve po provedení reformy ústřední státní správy, která je zatím v počátečním stadiu. Nicméně již v současné době se projevují některé efekty snah o reformu celého systému veřejné správy, zejména v souvislosti s přijetím zákonů upravujících finanční kontrolu veřejné správy, instituci veřejného ochránce práv nebo občanskou službu státních zaměstnanců.

Kromě zmíněných principů sleduje ovšem reforma územní veřejné správy také vlastní kritéria specifická pro tuto oblast.

V tomto smyslu bylo cílem reformy územní veřejné správy především uplatnění decentralizace, dekoncentrace a subsidiarity a v této souvislosti i změna nevyhovujícího územně správního uspořádání.

K pochopení záměrů reformy je nejprve potřebné alespoň stručně vyložit stav, ze kterého reforma územní veřejné správy vyšla, a to zejména ve vztahu k územně správnímu uspořádání. Územně správní uspořádání představuje totiž nejobtížněji měnitelný prvek v systému veřejné správy v území, který vyžaduje ještě vyšší stabilitu než kompetenční dělba nebo struktura orgánů. Proto představuje zásah do tohoto uspořádání vždy výraznou změnu v chodu veřejné správy.

Takový zásah je v každém případě spojen s narušením existujících organizačních struktur, určitými finančními náklady a potřebou řešení složitých právních i personálních otázek. Proti uvedené nevýhodě stál zjevný nesoulad dosavadního uspořádání s přirozenou geografickou strukturou a nevhodné vymezení správních center pomíjejících řadu míst, která byla v průběhu předcházejících desítek let významnými středisky jak se správní funkcí, tak s obecným významem pro prostorovou integraci příslušných územních celků.

IV. Stát jsme my

Vývoj veřejné správy od vzniku ČSR v roce 1918

Při vzniku Československé republiky byl v českých zemích převzat rakouský model organizace veřejné správy. Z územního hlediska to znamenalo členění na země, okresy a obce. Okresy měly dvojí povahu. V první řadě se v územním členění uplatňovaly politické okresy, ve kterých existovala správa se všeobecnou působností. Některé orgány státní správy však využívaly členění podle soudních okresů, které byly podstatně menší. Z těchto institucí hrály nejvýznamnější roli berní úřady.

Od vzniku Československa se pochybovalo především o vhodnosti zemského uspořádání. Tyto úvahy podporovaly takové faktory jako snížení počtu zemí v Československu ve srovnání s bývalým Rakouskem, resp. Rakouskem-Uherskem, snahy některých politických sil na Slovensku a Podkarpatské Rusi o autonomii, a tím překročení dimenze zemského uspořádání, úsilí o prostorovou decentralizaci a dekoncentraci veřejné správy a přílišná velikost České země, jejíž orgány se jevily do jisté míry jako nadbytečné vedle ústředních orgánů nové republiky.

Výsledkem uvedených úvah byla zákonná úprava nové organizace územní správy v roce 1920 vycházející ze župního uspořádání. Ukázalo se však, že proti tendencím směřujícím k nahrazení dosavadních pěti zemí 20 župami působí jiné tendence dovolující zachování zemského členění. Tyto tendence vyplývaly ze snah o stabilizaci fungování veřejné správy, nedostatku novodobých tradic krajského uspořádání v českých zemích (předcházející kraje zanikly v 60. letech 19. století a ani tyto zaniklé kraje nebyly v době své existence stabilní), ze silné identifikace se zemským zřízením zejména na většině moravského území a také ze složité národnostní struktury Československé republiky. Zmíněná národnostní struktura způsobovala rezervovanost značné části českých politických kruhů k župnímu uspořádání z hlediska vzniku žup s výraznou většinou obyvatelstva německé národnosti.

Popsané důvody vedly nakonec k tomu, že župní zákon (zákon č. 126/1920 Sb. z. a n.) se nerealizoval v českých zemích vůbec. Zákon č. 125/1927 Sb. z. a n., o organizaci politické správy, z roku 1927 pak i právně obnovil fakticky existující uspořádání. Nastala pouze dílčí změna sjednocením země Moravské a země Slezské. Pro další vývoj reforem územní veřejné správy však mělo zásadní význam samotné nastolení otázky vhodnosti zemského uspořádání.

Proti tomu okresní uspořádání zůstalo po celou dobu existence první republiky prostorově stabilní a měnilo se pouze vnitřní uspořádání správy.

Změny územního uspořádání provedené v době Protektorátu Čechy a Morava neměly trvalý charakter a neovlivnily další vývoj.

Za nové situace v roce 1945 vyvstaly pochybnosti o funkčnosti zemského uspořádání v podstatně větší míře. Zmíněné pochybnosti byly posíleny zejména postoupením Podkarpatské Rusi tehdejšímu Sovětskému svazu a přijetím autonomie Slovenska. V důsledku těchto skutečností nadále fungovaly pouze dvě země, a tím se ztrácel jejich význam jako zvláštního stupně veřejné správy. Navíc se uplatnily i politické faktory, zejména snaha komunistů přizpůsobit územní uspořádání Československé republiky z hlediska jeho základní struktury organizaci územní správy ve východoevropských státech, a slabá pozice komunistické strany v zemských orgánech.

Okresní uspořádání zůstalo i v letech 1945–1948 bez podstatných změn, pokud jde o politické okresy, v té době již nazývané správními okresy. Jejich počet stoupl ze 141 v roce 1918 a ze 148 v roce 1930 na 151 v roce 1948.

Soudní okresy formálně rovněž existovaly v dosavadním rozsahu, ve skutečnosti však byla působnost okresních soudů v malých soudních okresech, zejména v pohraničních oblastech, přesouvána na jiné okresní soudy. Příčinou této faktické redukce soudních okresů bylo značné zmenšení počtu

IV. Stát jsme my

obyvatel a nedostatek soudců i správních úředníků v jejich územních obvodech v souvislosti se ztrátou československé státní příslušnosti u osob německé národnosti a jejich následným vysídlením.

Krajské uspořádání bylo zavedeno zákonem č. 280/1948 Sb. s účinností od 1. ledna 1949. Je nepochybné, že k prosazení krajského zřízení v tak krátké době přispělo rozhodující mírou převzetí moci komunisty v únoru 1948. To však nic nemění na skutečnosti, že vedle politických faktorů tu existovaly i popsané faktory objektivní povahy, které dostávaly zemské zřízení do rozporu s racionalitou veřejné správy. Stejně tak při vymezení nových krajů se uplatnily i analýzy učiněné v předcházejícím období.

Současně se vznikem krajů došlo poprvé od vzniku Československé republiky k podstatné reformě okresního uspořádání. Počet okresů se zvýšil na 179 a současně byly zrušeny soudní okresy. Obvody působnosti soudů se ztotožnily s obecními okresy. Také v tomto případě se správní uspořádání zčásti přizpůsobilo nové situaci v sídelní struktuře a většina okresních měst, která doplnila dosavadní centra, plnila širší funkce v přirozených mikroregionech i mimo správní sféru.

Základní změny systému veřejné správy od roku 1945 ovšem probíhaly v oblasti jeho politického základu a vnitřní organizace. V tomto směru byla klíčová likvidace samosprávy. Předcházející orgány jak státní správy, tak samosprávy byly nahrazeny národními výbory a samosprávné prvky v jejich postavení byly postupně odstraňovány. Od roku 1950 lze již hovořit o plném zániku samosprávy. Z hlediska dalšího vývoje není tedy možné chápat změny ve vzájemných vztazích ústředních a územních orgánů státní správy jako skutečnou decentralizaci.

Nové územní uspořádání přinesla reforma územní státní správy v roce 1960 uskutečněná zákonem č. 36/1960 Sb., o územním členění státu.

Tato reforma souvisela i s problémy výkonu státní správy v dosavadních malých územních jednotkách, zejména však s představami o dalším vývoji řízení ekonomiky, ve kterém měly hrát podstatně větší roli územní orgány. V některých tzv. socialistických státech se již dokonce uskutečnil částečný přechod na územní řízení výroby, po zkušenostech z tohoto způsobu řízení však došlo k návratu na odpovědné řízení. V určitých aspektech však byly podniky i nadále ovlivňovány rovněž územními orgány, zejména politickými.

Vyšší úloha územních orgánů státní správy v řízení ekonomiky, se kterou se původně počítalo, vyžadovala větší jednotky jak na středním, tak na nižším stupni. Cíl vytvoření vyšších jednotek byl také reformou v roce 1960 skutečně dosažen, počet okresů se snížil na 75, počet krajů na 7. Hlavní město Praha navíc získalo postavení kraje a národní výbory v jeho deseti městských obvodech obdržely většinu kompetencí okresních národních výborů.

Vytvoření nové územní organizace státní správy přineslo v dalším vývoji některé problémy. Především počet okresů i počet krajů byl nižší než počet přirozených mikroregionálních a mezoregionálních center z hlediska sídelní struktury a funkce v území. Mnohá přirozená centra tak zůstala opomenuta a územní obvody jejich přitažlivosti byly bez ohledu na reálné prostorové vazby rozděleny mezi zachovaná centra. Kromě toho vznikl stálý zdroj napětí v území, zejména tam, kde centrum nově vytvořeného okresu mělo pouze stejnou nebo i slabší mikroregionální funkci, eventuálně stejný nebo menší počet obyvatel než jiné město v okrese.

Územní členění z roku 1960 přetrvávalo čtyřicet let a v některých aspektech se uplatňuje dosud. To to dlouhodobé fungování lze vysvětlit nejprve obavami z politických důsledků zásahu do systému územní správy a také skutečností, že v období narušení kontinuity politického systému v letech 1968–1969 krátký časový prostor a prioritá jiných úkolů neumožnily zásadním způsobem řešit otázku územní organizace veřejné správy. V odborných diskusích i v publicistice se však tato otázka ventilovala. Zejména intenzivní byly snahy o obnovení zemského uspořádání v Jihomoravském kraji.

Po roce 1989 byla především obnovena obecní samospráva, a tak vytvořeny předpoklady reálné

IV. Stát jsme my

decentralizace. Na vyšších úrovních však samospráva uplatněna nebyla. Okresní národní výbory byly nahrazeny okresními úřady jako orgány státní správy a krajské národní výbory byly zrušeny bez náhrady, přičemž jejich kompetence přešly zčásti na ústřední správní úřady, zčásti na okresní úřady.

Ve vztahu k úrovni středního řádu tedy došlo částečně k prostorové koncentraci výkonu státní správy.

Po vytvoření obecní samosprávy došlo k dalším dílčím změnám v systému územní veřejné správy. Tyto změny spočívaly ve vztahu ke všeobecné veřejné správě v konkrétních úpravách reagujících na zkušenosti z činnosti příslušných orgánů. Systémové otázky však nebyly řešeny. Více změn se týkalo specializovaných orgánů státní správy. Docházelo ke zřizování nových specializovaných orgánů zákony regulujícími státní správu v jednotlivých oborech. Kromě toho si některé ústřední správní úřady zřídily detašovaná pracoviště v území.

Uvedeným způsobem klesala koordinace výkonu státní správy. Nebylo rovněž možné uplatnit princip subsidiarity v samosprávě.

Zřízení vyšší samosprávy bylo komplikováno různými představami o jejím uspořádání. V prvním období vyvstal zejména problém, zda vyšší samospráva má být realizována na zemské nebo krajské úrovni. V letech 1990–1992, kdy byly diskuse na toto téma vedeny nejintenzivněji, přičemž v roce 1991 byl vytvořen vládní výbor pro zemské zřízení, který připravil osm variant řešení uvedené otázky, se nepodařilo vyšší samosprávu zřídit. V následujícím období pozice stoupenců zemského zřízení postupně slábly a při novém otevření problematiky vyšší samosprávy se pozornost zaměřovala již spíše na různé alternativy krajského uspořádání. Příčiny tohoto stavu spočívaly zejména v nezbytnosti vytvoření veřejné správy na úrovni regionů středního řádu (mezoregionů), zatímco zřízení zemí by přineslo spíše rozdělení makroregionální úrovně. Navíc setrvává slabá identifikace se zemským zřízením v Čechách.

Nové krajské zřízení

Vyšší samospráva byla zavedena ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků. Zmíněný ústavní zákon upravil ovšem pouze územní vymezení krajů, nikoliv jejich konkrétní kompetence a způsob organizace. K vyřešení těchto otázek byla stanovena dlouhá legisvakance, tj. lhůta mezi platností a účinností ústavního zákona. K 1. lednu 2000 měl ústavní zákon č. 347/1997 Sb. nabýt účinnosti.

Ve skutečnosti byla potřebná doba k přípravě zákonů spojených se zřízením krajů ještě delší, takže volby do zastupitelstev krajů se mohly uskutečnit až v listopadu 2000 a příslušné zákony nabyly účinnosti ke dni voleb do zastupitelstev krajů, případně 1. ledna 2001.

Ústavním zákonem č. 347/1997 Sb. bylo zřízeno 14 krajů včetně hlavního města Prahy. Počet krajů i jejich sídla jsou totožné s kraji existujícími v letech 1949–1960. Přednost se tedy dala většímu počtu krajů. Kromě přijaté varianty, kde počet navrhovaných krajů osciloval původně v různých konkrétních návrzích mezi 12 a 15, se nejčastěji objevovala varianta vycházející z krajů vytvořených v roce 1960.

Tato varianta obsahovala v jednotlivých subvariantách 8–9 krajů včetně hlavního města Prahy, tedy kromě krajů z roku 1960 se uvažovalo i s krajem Olomouckým, resp. Středomoravským.

Výhodou zvoleného územního řešení byl především větší soulad s přirozeným mezoregionálním členěním České republiky, i když zcela konkrétní počet center je diskutní. Takto došlo v podstatě k uspokojení všech mezoregionálních center. Takové uspokojení vytváří dobrý základ pro relativní stabilitu vybraného uspořádání.

Jistou nevýhodou lze shledávat v diskontinuitě s dosavadním krajským uspořádáním a nesoulad-

IV. Stát jsme my

nosti nového členění s členěním některých specializovaných správních orgánů a soudů. Uvedená nevýhoda je ovšem spojena s každou změnou územního základu krajů. Druhou nevýhodou by bylo možné shledávat ve skutečnosti, že kraje jsou příliš malé z hlediska jednotek pro poskytování pomoci z fondů EU. Úkoly krajů jsou však především vnitrostátní, takže tento argument není rozhodující. Rozpor vyplývající z této nesouladnosti je řešen v zákoně č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, a to vytvořením regionálních rad pro regiony soudržnosti v případech, kdy se tyto regiony skládají ze dvou nebo tří krajů. Regionální rady jsou voleny zastupitelstvy příslušných krajů stejným dílem.

Nové samosprávné kraje nezrušily automaticky kraje z roku 1960. V současné době tak existuje legislativně neuspokojivý stav, kdy označení kraje se vztahuje ke dvěma různým druhům celků. Tento stav je vyvolán nemožností okamžitého zrušení zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu. Takovým zrušením by totiž některé orgány státní správy a soudy ztratily územní základ své působnosti dané okresy a kraji z roku 1960. Uvedené kraje jako územní jednotky nebyly zrušeny v roce 1990, došlo pouze k likvidaci krajských národních výborů.

Ve vztahu k organizaci krajů řešené již navazujícími zákony, zejména zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích, spočíval základní problém ve volbě spojeného nebo odděleného modelu výkonu veřejné správy. První model je založen na výkonu státní správy územní samosprávou, vedle které mohou existovat specializované orgány státní správy, avšak nikoli orgány státní správy se všeobecnou působností. Druhý model by znamenal vytvoření zvláštních orgánů státní správy a zvláštních orgánů samosprávy.

Ministerstvo vnitra pověřené přípravou reformy veřejné správy navrhovalo původně oddělený model, po hlasování v Poslanecké sněmovně v květnu 1999, ve kterém se vyslovilo 160 ze 176 přítomných poslanců pro spojený model, však byly zpracovávány návrhy zákonů pro podmínky spojeného modelu, který se také realizoval.

Ve vztahu k působnostem krajů byl rozhodující rozsah decentralizace a dekoncentrace. V tomto smyslu bylo dosaženo jak decentralizačního efektu, kdy kompetence přešly do samostatné působnosti, tak dekoncentračního efektu, kdy kompetence přešly do přenesené působnosti krajů, ve které zůstává zachována jejich podřízenost ústřední státní správě. Dekoncentrační efekt byl výraznější, je však také třeba vzít v úvahu, že z hlediska organizačního a personálního realizuje kraj i svou přenesenou působnost, tedy působnost ve věcech státní správy, samostatně. Kromě přenesení kompetencí z ústředních správních úřadů byla menšina kompetencí přenesena na kraje z okresních úřadů, kompetencí obcí se zřízení krajů nedotkla.

Řešení problémů spojených se zřízením krajů a s jejich činností v počátečním období se obvykle označuje jako první fáze reformy veřejné správy. V současné době jsou z těchto problémů koncepčně nejvýznamnější dva. První a nejzávažnější otázku představuje finanční zajištění činnosti krajů. Současný stav dovoluje zabezpečit vlastní organizaci krajů a výkon státní správy na krajské úrovni. K tomu, aby kraje mohly naplnit svou samostatnou působnost v otázkách územního rozvoje, však dosavadní finanční prostředky nepostačují. Jedinou reálnou cestou k překonání tohoto problému je zvýšení podílu krajů na rozpočtovém určení výnosů daní. Toto zvýšení přitom zdaleka není bezkonfliktní záležitostí. Decentralizační a dekoncentrační charakter reformy veřejné správy vylučuje zvýšení podílu krajů na úkor obcí, uspokojení krajů je proto možné pouze snížením podílu státu.

Obtížnost nalezení optimálních proporcí je zřejmá v souvislosti s napjatostí státního rozpočtu na jedné straně a nezbytností realizovat i finančně decentralizaci na krajskou úroveň na druhé straně.

Další významný problém vyplývá ze způsobu vymezení území krajů. V současné době je území krajů určeno na základě okresů v době nabytí účinnosti ústavního zákona č. 347/1997 Sb. Takovým určením však nejsou překonány problémy dané nevyhovujícím okresním uspořádáním z roku 1960.

Na některých místech by bylo nepochybně vhodné jiné stanovení hranic krajů z hlediska ge-

IV. Stát jsme my

ografického, historického, mínění občanů i potřeb veřejné správy samé. Proto vláda předložila v listopadu 2001 spolu se souborem zákonů realizujících druhou fázi reformy veřejné správy do Poslanecké sněmovny rovněž návrh zákona o změně hranic krajů. Tento návrh však byl zamítnut již v prvním čtení. Zamítnutí návrhu mělo několik příčin. První příčinu lze vidět v tom, že současné krajské zřízení je relativně nové a názory na nejvhodnější příslušnost jednotlivých území se ještě v některých obcích liší. Dále přetrvává okresní uspořádání některých orgánů státní správy a soudů, takže přechod do kraje více odpovídajícího přirozené spádovosti území může znamenat bohužel i přechod do méně vhodného okresu. Konečně nezanedbatelný význam má i právní hledisko, kde problém představuje především případná ztráta mandátů členů zastupitelstev krajů bydlících na území, jehož krajská příslušnost by se změnila. Tím by bylo ovlivněno rovněž složení zastupitelstva kraje vcelku.

Současná etapa reformy územní veřejné správy

Již při přípravě první fáze reformy územní veřejné správy se uvažovalo o změně uspořádání státní správy i na okresním stupni. Nezbytnost této změny vyplývala jednak z decentralizačního a dekoncentračního charakteru reformy veřejné správy, a tedy svěřování dalších úkolů plněných dosud státem samosprávě, jednak z potřeby změny dosavadního územního uspořádání výkonu státní správy založeného rovněž na okresní úrovni v roce 1960. Od roku 1960 se existující okresy v zásadě nezměnily, v České republice přibyl pouze jediný okres Jeseník. Svůj význam měla také skutečnost, že okresní úřady jako orgány výlučně státní správy byly prvkem odděleného modelu výkonu veřejné správy, zatímco v obcích i krajích se uplatňuje spojený model. Reforma územní veřejné správy na základním stupni státní správy se označuje obvykle jako druhá fáze této reformy.

Její těžiště spočívá ve zrušení okresních úřadů a přechodu jimi vykonávaných kompetencí na jiné orgány veřejné správy.

Pro koncepci druhé fáze reformy územní veřejné správy byla klíčová otázka, zda má být uskutečněn pouze přechod kompetencí z okresních úřadů na městské úřady v okresních městech bez změny územně správního uspořádání výkonu veřejné správy, nebo zda se uplatní decentralizace a dekoncentrace veřejné správy i v prostorovém smyslu a dojde k nápravě nedostatků způsobených územně správním uspořádáním v roce 1960.

Vláda jednoznačně podporovala tuto druhou, širší koncepci reformy, rozložení sil v Poslanecké sněmovně při projednávání návrhů příslušných zákonů však vytvářelo nejistotu o úspěchu vládou prosazované koncepce do samého okamžiku jejich přijetí.

Při přípravě i realizaci širší koncepce druhé fáze reformy územní veřejné správy muselo být nejprve vyjasněno, na které orgány veřejné správy přejde většina kompetencí okresních úřadů. Za tímto účelem se daly vytvořit i nové orgány charakteru okresní samosprávy v nových menších okresech. Pokud by taková okresní samospráva byla vytvářena nikoliv přímou volbou, ale delegací z obcí, obstálo by snad takové řešení i z ústavního pohledu, i když Ústava ČR zná pouze obecní a krajskou samosprávu. Vytvoření nových orgánů by bylo také prakticky komplikovanější než přenesení působností na orgány již existující. Určité riziko představovala rovněž možnost oslabení zainteresovanosti měst, na která jinak kompetence přecházejí při neexistenci okresní samosprávy. Ze všech uvedených důvodů se toto řešení nerealizovalo. Jeho nespornou výhodou však lze spatřovat v tom, že některé obce by nevykonávaly státní správu na území jiných obcí, které nemohou svými volenými orgány ovlivnit fungování příslušného obecního úřadu.

Kompetence okresních úřadů nebylo možné přenést ani na všechny pověřené obecní úřady,

IV. Stát jsme my

kterých bylo do roku 2002 381. Tato nemožnost vyplývala ze skutečnosti, že některé pověřené obecní úřady sídlí v relativně malých centrech a mají velmi malé územní obvody, případně i jen s pěti tisíci obyvateli. Na takovýchto úřadech nelze ani dlouhodobě vytvořit podmínky pro kvalitní výkon státní správy vykonávané dosud okresními úřady, jejichž obvod působností tvoří území, na kterém žije nejčastěji 100 000–150 000 obyvatel.

S ohledem na předcházející výzkumy sídelní struktury ČR, na přirozené geografické mikroregiony i na možnosti kvalitního zajištění veřejné správy bylo zřejmé, že vhodný počet jednotek pro základní výkon státní správy v rozsahu většiny kompetencí okresních úřadů lze stanovit řádově na 200. Při neschůdnosti vytvoření okresní samosprávy v menších okresech i nemožnosti svěřit výkon kompetencí okresních úřadů všem pověřeným obecním úřadům spočívalo zvolené řešení na výběru uvedených řádově 200 obcí, které by vykonávaly státní správu i v širším územním obvodu. Princip výkonu správy v širším obvodu je převzat z pověřených obecních úřadů. Vybrané obce byly nazvány obcemi s rozšířenou působností.

Konkrétní výběr obcí s rozšířenou působností byl v konečné fázi přípravy uskutečněn na základě expertizy odborných pracovišť, a to Přírodovědecké fakulty UK a Výzkumného ústavu regionálního rozvoje MU. Kromě toho si Ministerstvo vnitra zpracovalo vlastní analýzy. Ukázala se dalekosáhlá shoda v počtu i v konkrétním určení center mezi oběma expertizami i analýzami učiněnými na zmíněném ministerstvu. Vycházelo se přitom z představy, že potřebný počet obyvatel správního obvodu by měl obvykle činit alespoň 15 000, především z důvodu reálného zajištění náležitých správních kapacit a střediskové funkce v širším území. Vedle toho se samozřejmě přihlíželo i k dalším geografickým, historickým a dalším kritériím, která mohou ovlivnit správní členění i vhodnost konkrétního centra.

Výsledkem uvedeného procesu byl vládní návrh zákona o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovením obcí s rozšířenou působností, který byl přijat a publikován jako zákon č. 314/2002 Sb. Konkrétní stanovení správních center bylo samozřejmě předmětem rozsáhlých úvah i snah jednotlivých měst o zařazení mezi obce s rozšířenou působností. Vládní návrh byl předložen Poslanecké sněmovně v listopadu 2002 a obsahoval 192 obcí. Tento počet byl doplněn v Poslanecké sněmovně na 194 a ještě později v Senátu na 205. Přestože mohou existovat výhrady k určení jednotlivých obcí s rozšířenou působností, jako celek odpovídá jejich struktura maximálně možné prostorové decentralizaci a dekoncentraci výkonu většiny správních kompetencí na základním stupni.

Uvedená základní koncepce byla napadena ústavní stížností města Chlumec nad Cidlinou, které již předtím iniciovalo výzvu směřující k přenesení kompetencí okresních úřadů na všechny pověřené obecní úřady.

Tato ústavní stížnost napadá především samotný princip výkonu státní správy některými obcemi na území jiných obcí. V případě svého úspěchu by ovšem tato ústavní stížnost vedla k celkové změně správního systému, neboť jeho důsledky by se dotkly nejen obcí s rozšířenou působností, ale i obcí s pověřenými obecními úřady. Proti ústavní stížnosti se namítá zejména, že autonomie samosprávy ani její rozsah nejsou postiženy přijatými zákony realizujícími druhou fázi reformy veřejné správy, protože se vztahují výlučně k výkonu státní správy.

Zákon č. 314/2002 Sb. stanoví nejen obce s rozšířenou působností, ale dává zákonnou formu i existenci konkrétních pověřených obecních úřadů, které byly dosud v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, určeny pouze vyhláškou Ministerstva vnitra. Počet obcí s pověřeným obecním úřadem byl zákonem č. 314/2002 Sb. zvýšen na 388.

Správní obvody jak obcí s rozšířenou působností, tak obcí s pověřeným obecním úřadem stanoví vyhláška Ministerstva vnitra, zákonné určení se týká pouze obcí, které vykonávají tuto rozšířenou působnost, resp. mají pověřený obecní úřad.

IV. Stát jsme my

Uvedená základní změna vyžaduje ke své realizaci legislativní i praktické kroky. Z legislativních kroků je nejdůležitější přechod kompetencí okresních úřadů na obce s rozšířenou působností, přechod majetku státu souvisejícího s výkonem zmíněných kompetencí na tyto obce a přechod pracovníků z okresních úřadů do orgánů, kterým byly svěřeny příslušné kompetence.

Právní základ potřebných přechodů vytvořil zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů. Pro přechod majetku měl dále význam především zákon č. 290/2002 Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků ČR na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a sportu a o souvisejících změnách. V této oblasti zůstávají určité problémy v delimitaci movitého majetku na jednotlivé samosprávné celky a na dotčené orgány státu.

Zákon č. 320/2002 Sb. přenesl kompetence jak na obce s rozšířenou působností, výjimečně i na všechny obce s pověřeným obecním úřadem, tak i na kraje, ve speciálních případech zejména z důvodů kontroly a dozoru na státní orgány. Většinu kompetencí z hlediska rozsahu správních agend obdržely obce s rozšířenou působností. Koncentrován byl naopak zpravidla výkon méně frekventovaných a odborně náročných kompetencí.

Přechod pracovníků vychází podle zákona č. 320/2002 Sb. především z principu vázanosti pracovníků na jimi vykonávanou kompetenci. Podle toho pak dochází k přechodu na některou z obcí s rozšířenou působností nebo na kraj, event. příslušný orgán státu. Pracovníci, kteří nevykonávají zákonem konkrétně určené správní kompetence, přecházejí na Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, kde bude jejich další setrvání řešeno v závislosti na úkolech tohoto úřadu.

Největší problém představovalo řešení otázky správního dozoru prováděného dosud okresními úřady a správního řízení ve druhém stupni rovněž zatím vykonávaného těmito úřady. Zejména pro nesouhlas krajů se neuplatnila koncepce dozorových, event. i odvolacích kolegií jako speciálních orgánů, která měla rovněž přispět k jisté judicializaci odvolacího a dozorového procesu.

Přijaté řešení předpokládá ve věcech státní správy výkon odvolacího řízení kraji a dozor krajů vůči obcím, ve věcech samosprávných dozor uskutečňovaný Ministerstvem vnitra v první řadě z podnětu krajů. Teprve v případě, kdy do 30 dnů od nabytí účinnosti obecně závazné vyhlášky obce nebo od přijetí opatření, které je předmětem dozoru, nepodá kraj návrh na jejich pozastavení, koná Ministerstvo vnitra z vlastní iniciativy. Důvodem uplatnění dozorových opatření v samosprávných záležitostech může být samozřejmě pouze rozpor se zákonem, konečné rozhodnutí o souladnosti se zákonem náleží soudu.

Úprava uvedených otázek byla provedena zákonem č. 313/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon současně svěřil metodickou pomoc při výkonu státní správy obcemi krajskému úřadu přezkoumávání hospodaření obcí s maximálně 5000 obyvateli krajskému úřadu nebo auditorovi podle rozhodnutí obce, přezkoumávání hospodaření obcí s větším počtem obyvatel pouze auditorovi, krajskému úřadu rozhodování o oddělení části obce a oprávnění rozhodnout v případech nečinnosti obecních úřadů v přenesené působnosti o jejím výkonu jiným obecním úřadem. Provedl ještě další dílčí změny související jednak se zánikem okresních úřadů, jednak zejména s legislativně technickými nedostatky dosavadní úpravy. Byla rovněž vypuštěna některá ustanovení neúnosně omezující obce při nakládání s majetkem, především při uzavírání smluv o úvěru nebo půjčce a při vydávání emisí komunálních obligací doplněná předtím do zákona o obcích zákonem č. 450/2001 Sb.

Obce s rozšířenou působností budou moci uzavřít se souhlasem Ministerstva vnitra veřejnoprávní smlouvu o společném výkonu přenesené působnosti. Tyto veřejnoprávní smlouvy mají zejména umožnit kontinuitu výkonu státní správy v případě, kdy obce s rozšířenou působností nebudou v některých případech připraveny k plnému výkonu všech svých kompetencí ihned od 1. ledna 2003.

IV. Stát jsme my

Nelze však přehlédnout, že zákon zdaleka neupravuje všechny otázky, které by mohly vyplynout z realizace takových smluv. Tyto smlouvy by proto měly být používány pouze ve zcela nezbytných případech.

Díličí změny odpovídající povahy byly provedeny rovněž v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, a to zákonem č. 231/2002 Sb.

Návrhy všech uvedených zákonných úprav souvisejících s ukončením činnosti okresních úřadů předložila vláda Poslanecké sněmovně v listopadu 2001. Poslanecká sněmovna schválila tyto zákony v březnu, resp. dubnu 2002.

Senát uplatnil ve všech případech kromě zákona, kterým se mění zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, pozměňovací návrhy, které Poslanecká sněmovna projednala v červnu 2002, kdy uvedené zákony schválila v konečném znění. Účinnosti nabývají tyto zákony 1. ledna 2003 s výjimkou zákona č. 290/2002 Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků ČR na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a sportu a o souvisejících změnách, který nabyl účinnosti 1. července 2002.

Činnosti územní správy se kromě toho výrazně dotkl i zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, který zejména upravil některé odchylky v pracovním poměru úředníků ve srovnání s obecnou úpravou pracovního poměru a jejich vzdělávání.

JUDr. Miloš Matula, Csc., MVČR, odbor reformy územní veřejné správy

Financování krajů

Od roku 2001 začaly prakticky fungovat kraje coby vyšší územní samosprávné celky. Během tohoto roku stát z resortů na kraje převedl výkon zřizovatelských funkcí ke 2641 organizacím, a to především ve školství, a 2677 funkčních míst na zabezpečení delegovaných správních činností z ústředních orgánů. Z finančního hlediska se jedná o objem cca 11,3 mld. Kč. Rok 2001 představoval pro kraje z hlediska financování přechodné období. Převedené zřizovatelské funkce a správní činnosti byly v roce 2001 financovány formou dotací ze státního rozpočtu. Od roku 2002 jsou i kraje příjemci daňových příjmů, které stát na kraje delegoval k financování již výše uvedených převedených kompetencí.

Od roku 2003 přechází na kraje výkon zřizovatelských funkcí k dalším 551 organizacím dosud zřizovaných okresními úřady a 9 územních středisek záchranné služby z Ministerstva zdravotnictví. Z okresních úřadů jsou na kraje převáděna zejména zařízení poskytující sociální služby a nemocnice. Cca 85 % organizací přecházejících na kraje představují příspěvkové organizace, zbývající část tvoří organizační složky. Počínaje rokem 2003 budou kraje zabezpečovat některé správní činnosti, které dosud zajišťovaly okresní úřady. Na jejich výkon je z okresních úřadů do krajů převáděno 2067 funkčních míst. Z hlediska finančního vyjádření se jedná o objem 8,7 mld. Kč. Tato částka zahrnuje jak finanční prostředky určené na výkon převedených zřizovatelských funkcí, tak i správních činností a souvisejících funkčních míst, které na kraje přecházejí k 1. 1. 2003, a je zabezpečena ve státním rozpočtu na rok 2003.

Jaký bude systém financování krajů v roce 2003?

Pro rok 2003 se předpokládá, že celkový objem příjmů krajů bude představovat 90,7 mld. Kč, ob-

IV. Stát jsme my

jem výdajů 91,2 mld. Kč. Jak z uvedených predikovaných veličin vyplývá, předpokládá se, že hospodaření krajů v roce 2003 dosáhne mírného schodku. Jeho výše se odhaduje na 535 miliónů Kč.

Zdrojová základna krajů bude v roce 2003 tvořena následujícími příjmy:

Vlastní příjmy:

- Běžné
 - a) Daňové
 - b) Nedaňové
- Kapitálové

Cizí zdroje = dotace:

- Běžné
- Kapitálové

Kraje mohou samozřejmě využívat i cizí návratné zdroje, jako jsou půjčky, úvěry, návratné finanční výpomoci a emise vlastních dluhopisů. Strukturu příjmů krajů v mld. Kč podle predikce na rok 2003 zobrazuje následující graf.

Charakteristika příjmů krajů

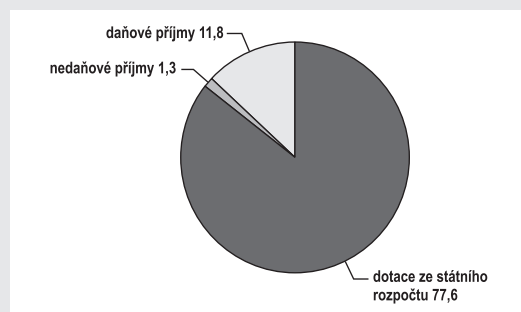
Daňové příjmy krajů se na celkových příjmech krajů podílejí cca 13 %. V absolutním vyjádření se jedná o objem 11,8 mld. Kč. Jsou tvořeny výnosem daní sdílených a výnosem daně výlučné. Daňové příjmy krajů jsou vymezeny v zákoně č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů.

Sdílené daně krajů tvoří: DPH, daň z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou podle zvláštní sazby, daň z příjmů fyzických osob z podnikání, daň příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, daň z příjmů právnických osob (bez daně placené obcemi a kraji).

Kraje získávají z výnosu uvedených daní 3,1 %. Procento, kterým se každý kraj podílí na výnosu sdílených daních, je stanoveno v příloze č. 1 zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Výlučnou daň krajů představuje výnos daně z příjmů právnických osob, jejímž poplatníkem je kraj. Zastoupení jednotlivých daní na celkových daňových příjmech krajů zachycuje následující graf.

Graf č. IV/1

Struktura příjmů krajů v roce 2003 (v mld. Kč)

Jak z grafu vyplývá, výnosově nejvýznamnější daní z daňových příjmů krajů představuje DPH.

V návaznosti na programové prohlášení vlády se předpokládá změna systému rozdělení daní pro kraje s účinností od 1. 1. 2004. Krajům by měly být navýšeny podíly na sdílených daních zejména o finanční objemy připadající na výkon zřizovatelských funkcí k organizacím a správních činnostech, které stát na kraje převedl v rámci druhé fáze reformy územní veřejné správy, tj.

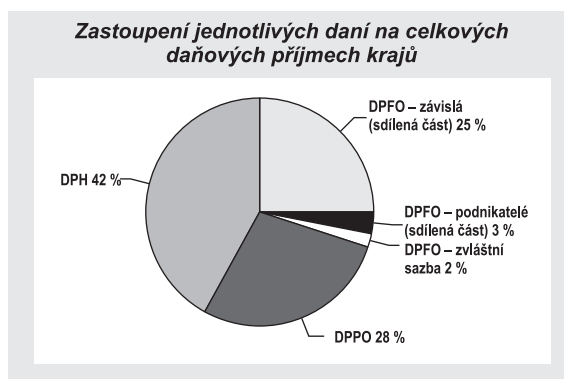
IV. Stát jsme my

zejména z rušených okresních úřadů. Nejvýznamnější zdroj financování krajů ovšem představují dotace ze státního rozpočtu. Pro rok 2003 jsou pro kraje ve státním rozpočtu na rok 2003 zahrnuty dotace v objemu cca 77,6 mld. Kč. Na celkových příjmech krajů se dotace ze státního rozpočtu podílejí 85,6 %. Z výše uvedeného podílu jednoznačně vyplývá, že dotace ze státního rozpočtu představují nejvýznamnější zdroj financování krajů.

Proč je situace ve financování krajů taková, jaká je? Odpověď je následující. Rozpočty krajů procházejí prostředky na úhradu tzv. přímých nákladů ve školství, a to jak pro obecní, tak regionální školy. Přímé náklady představují např. výdaje na pomůcky, platy učitelů, mzdové náhrady. V absolutním vyjádření je objem přímých nákladů na rok 2003 rozpočtován ve výši cca 59 mld. Kč, což představuje 76 % z celkového objemu dotací určených ve státním rozpočtu pro kraje na rok 2003. Prostředky důležité pro vlastní činnost krajů obsahují dotace zahrnuté ve finančním vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů (viz příloha č. 6 zákona o státním rozpočtu na rok 2003). Jedná se o následující neinvestiční dotace a příspěvky:

- Příspěvek na výkon státní správy: Podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, obdrží kraje ze státního rozpočtu příspěvek na výkon státní správy v přenesené působnosti. Výše příspěvku se navrhuje v úrovni roku 2002. Tento příspěvek je určen na financování převedených správních činností ze státu na kraje v rámci první fáze reformy územní veřejné správy. Z celkového objemu příspěvku je určeno 50 mil. Kč na jednotky Sboru dobrovolných hasičů vybraných obcí.
- Příspěvek na dopravní obslužnost v drážní dopravě a příspěvek na dopravní obslužnost v autobusové dopravě: Uvedené příspěvky jsou součástí finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů nově od roku 2003. Se zánikem okresních úřadů přechází podle zákona č. 320/2002 Sb. (změnový zákon) tato působnost na kraje. Kraj bude vykonávat činnost v oblasti dopravní obslužnosti ve své přenesené působnosti. Příspěvky jsou určeny na částečnou úhradu prokazatelné ztráty železniční osobní dopravy a pravidelné autobusové linkové dopravy.
- Dotace na výkon zřizovatelských funkcí a činností převedených z okresních úřadů, obcí, případně resortů krajů: Tento dotační titul je určen na finanční zabezpečení zřizovatelských funkcí k organizacím převedeným na kraje z okresních úřadů, z Ministerstva zdravotnictví, popř. z obcí. Součástí objemu dotace jsou i finanční prostředky na zajištění správních činností a souvisejících funkčních míst, které na kraje přecházejí z okresních úřadů od 1. 1. 2003.
- Dotace na financování reprodukce majetku územních samosprávných celků je určena k řešení naléhavých havarijních situací na majetku jak krajů, tak i obcí v příslušném kraji. O konkrétním použití prostředků na daném území bude rozhodovat příslušný kraj.

Graf č. IV/2

IV. Stát jsme my

Přerozdělení prostředků mezi jednotlivé kraje bylo propočteno na základě následujících kritérií, kterým byly přiřazeny odpovídající váhy:

- počet obyvatel kraje (10 %),
- rozloha kraje (15 %),
- počet obcí s méně než 2500 obyvateli na území kraje (5 %),
- procento, kterým se jednotlivé kraje podílejí na výnosu sdílených daní pro kraje (3,1 %) podle přílohy č. 1 zákona č. 243/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů (70 %).

Objemy dotací obsažených ve finančním vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů na rok 2003 jsou uvedeny v následující tabulce.

Zbývající objem dotací (3 mld. Kč) představují další dotace poskytované z kapitoly Všeobecná pokladni správa, např. dotace na činnost koordinátorů romských poradců, finanční prostředky poskytované přímo z příslušných kapitol státního rozpočtu, např. z kapitoly Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva kultury, Ministerstva vnitra. Jedná se zejména o prostředky poskytované v rámci příslušných programů.

Kraje budou v roce 2003 příjemci i nedaňových příjmů. V absolutní částce se jedná o objem 1,3 mld. Kč. Uvedený objem zahrnuje zejména příjmy organizací krajů. Na celkových příjmech krajů nedaňové příjmy tvoří pouhé 1,4 %. V souvislosti se zánikem okresních úřadů budou od roku 2003 prostřednictvím rozpočtů krajů procházet dotace poskytované ze státního rozpočtu obcím. Kraj bude tuto činnost vykonávat v rámci přenesené působnosti v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech ČR, který byl v tomto smyslu novelizován zákonem č. 320/2002.

Výhledy ve financování krajů

Již v roce 2004 by měla být účinná novela zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, která by navýšovala objemy sdílených daní pro kraje. Procento, kterým se kraje podílejí na sdílených daních, bude navýšeno zejména o finanční objemy pro organizace a správní činnosti, které byly na kraje převedeny v rámci II. fáze reformy územní veřejné správy a které jsou v roce 2003 financovány dotacemi ze státního rozpočtu. V současné době se zvažuje navýšit procento sdílených daní pro kraje i o objemy finančních prostředků na úhradu přímých nákladů ve školství a dotací poskytovaných z resortů ze-

Tab. č. IV/1

Dotace a příspěvky obsažené ve finančním vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů (v tis., příloha č. 6 zákona o státním rozpočtu na rok 2003)

Příspěvek na výkon státní správy	380 069
z toho: na jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí	50 000
Příspěvek na dopravní obslužnost v autobusové dopravě	2 785 400
Příspěvek na dopravní obslužnost v drážní dopravě	2 246 920
Dotace na výkon zřizovatelských funkcí a činností převedených z OkÚ, obcí příp. resortů krajů	8 721 965
z toho: dotace na sociální služby	4 811 282
Dotace na financování reprodukce majetku územních samosprávních celků	1 500 000
Celkem	15 634 354

IV. Stát jsme my

Tab. č. IV/2

Převod zřizovatelských funkcí a funkčních míst z okresních úřadů, obcí, popř. z resortů na kraje

Kraj	Počet PO, OS celkem	Převod zřizovatelských funkcí z OkÚ, MZ a obcí – návrh 2003	Počet funkčních míst převáděných z OkÚ a z MŠMT	Převod státní správy do samostatné a přenesené působnosti	Prostředky na financování ostatních činností	Návrh dotace celkem
Hlavní město Praha			4,0	1 215		1 215
Středočeský	92	1 079 310	225,5	75 270	60 300	1 214 880
Jihočeský	48	560 582	150,0	50 070	15 000	625 652
Plzeňský	34	365 429	144,0	48 066	4 900	418 395
Karlovarský	29	346 975	102,5	34 220	32 200	413 395
Ústecký	41	656 571	177,0	59 087	8 900	724 558
Liberecký	26	314 466	128,0	42 722	37 700	394 888
Královéhradecký	44	551 992	144,0	48 065	25 400	625 457
Pardubický	28	427 680	144,0	48 065	38 800	514 545
Vysočina	33	454 693	141,0	47 064	28 800	530 557
Jihomoravský	54	697 269	216,0	72 052	17 100	786 421
Olomoucký	53	692 122	150,0	50 069	19 700	761 891
Zlínský	34	683 977	147,0	49 067	9 100	742 144
Moravskoslezský	46	841 143	224,0	74 724	52 100	967 967
Celkem	562	7 672 209	2 097,0	699 756	350 000	8 721 965

Poznámky: OS – organizační složky, PO – příspěvkové organizace

1) V údajích jsou zahrnuty i prostředky v celoročním vyjádření schváleného rozpočtu roku 2002 pro 4 knihovny, které byly převedeny během roku 2002 na kraje v souladu s usnesením vlády č. 195/2001 (bývalá okresní knihovna v Karlových Varech, ve Zlíně, v Havlíčkově Brodě a v Pardubicích).

2) Jako vliv pro účely sestavení rozpočtu na rok 2003 byla zohledněna: 7% valorizace mezd, navýšení platů zdravotníků v roce 2002 (celoroční úroveň), prostředky na platy a související výdaje na nové kapacity z VPS (celoroční úroveň), dopočet na celoroční úroveň u platových úprav realizovaných od 1. 3. 2002 (2 platy) a 17% navýšení na provozní náklady ÚSP a DD.

3) Územní střediska záchranné služby jsou převáděna z resortu zdravotnictví na kraje rovněž v souladu se zákonem č. 290/2002 Sb. 5) K 1. 7. 2002 byl na Středočeský kraj z obcí převeden Kojenecký ústav Kolin a Dětský domov Milovice. Finanční prostředky pro tyto organizace jsou vyjádřeny v úrovni schváleného rozpočtu roku 2002 a činí 5 355 tis. Kč.

6) Prostředky na financování ostatních činností – jedná se o činnosti financované okresními úřady z mimorozpočtových zdrojů. Jsou určeny zejména na financování lékařských služeb první pomoci, zdravotnických záchranných služeb, výkony kalmetizačních center.

IV. Stát jsme my

Tab. č. IV/3

Finanční vztahy k rozpočtům krajů na rok 2003

K R A J	Účelové dotace na běžné výdaje a příspěvky						Dotace na financování reprodukce majetku územních samosprávných celků	Ú h r n
	příspěvek na výkon státní správy	z toho:	příspěvek na dopravní obslužnost		dotace na výkon zřizovatelských funkcí a činností převedených z OkÚ, obcí, příp. resortů krajů	z toho:		
		na jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí	autobusová doprava*	drážní doprava*		dotace na sociální služby		
Hlavní město Praha	41 381	200	37 300	92 200	1 215		71 249	243 345
Středočeský	39 122	5 400	422 900	368 900	1 214 880	703 886	186 347	2 232 149
Jihočeský	25 921	2 300	277 900	151 600	625 652	381 239	133 554	1 214 627
Plzeňský	22 903	4 100	184 500	178 800	418 395	224 797	111 996	916 594
Karlovarský	16 043	3 300	112 900	67 100	413 395	195 392	54 494	663 932
Ústecký	30 153	5 600	230 900	217 620	724 558	361 543	120 923	1 324 154
Liberecký	18 140	2 600	133 200	106 600	394 888	206 914	70 484	723 312
Královéhradecký	24 779	3 800	158 400	148 600	625 457	330 114	92 515	1 049 751
Pardubický	19 184	3 800	122 700	111 600	514 545	279 956	81 645	849 674
Vysočina	21 071	3 200	197 000	123 200	530 557	277 729	111 065	982 893
Jihomoravský	37 633	3 600	244 000	197 400	786 421	435 312	149 415	1 414 869
Olomoucký	21 914	2 800	225 200	140 400	761 891	483 236	98 111	1 247 516
Zlínský	21 448	2 800	167 800	100 800	742 144	479 080	79 191	1 111 383
Moravskoslezský	40 377	6 500	270 700	242 100	967 967	452 084	139 011	1 660 155
Ú h r n	380 069	50 000	2 785 400	2 246 920	8 721 965	4 811 282	1 500 000	15 634 354

Pozn.: * příspěvek podléhá finančnímu vypořádání za rok 2003

jména v rámci programového financování. To by umožnilo, aby i v případě krajů, stejně jako je tomu u obcí, měly daňové příjmy výsadní postavení ve zdrojích, ze kterých kraje financují svou činnost.

Ing. Karla Komárková, Ministerstvo financí ČR